

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding

**Opleiding tot Leraar van de eerste graad
in Lichamelijke Opvoeding**

Voltijd

Hanzehogeschool Groningen

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot Leraar van de eerste graad
in Lichamelijke Opvoeding
Voltijd

Hanzehogeschool Groningen

CROHO nr. 35025

Hobéon Certificering

Datum

8 januari 2021

Auditpanel

Mevr. dr. S.I. de Vries
De heer dr. M. Slingerland
De heer dr. J. Lucassen
Mevr. B. Martens

Secretaris

drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	21
6.	AANBEVELINGEN	23
BIJLAGE I	Scoretabel	25
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	27
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	31
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	33

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hanzehogeschool Groningen
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 26 februari 2018
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding
registratienummer croho	35025
domein/sector croho	Onderwijs
oriëntatie opleiding	bachelor
niveau opleiding	Hbo-bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	-
locatie	Groningen
variant	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	6 oktober 2020

2. SAMENVATTING

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding (ALO) baseert de door haar beoogde leerresultaten op het meest recente beroeps- en opleidingsprofiel dat landelijk breed is gevalideerd en vastgesteld. De beoogde leerresultaten voldoen aan de vereisten ten aanzien van oriëntatie en inhoud. Het Gronings profiel is getoetst in en wordt gedragen door het werkveld. Internationale referentiekaders hebben een rol gespeeld bij het definiëren van het bachelorniveau (NLQF-niveau 6). Onderzoek is in het opleidingsprofiel verdisconteerd, internationalisering is een van de hogeschoolbrede profileringsthema's die de opleiding heeft geïntegreerd in de rol van de sportleraar; deze focus op internationalisering kan de ALO in de beoogde leerresultaten nog nadrukkelijker aanzetten.

De opleiding voldoet op Standaard 1 aan de vereisten, op grond waarvan het panel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het curriculum van de ALO bevat een stevige component praktijkleren. Daarnaast is er sprake van een robuuste leerlijn op de terreinen vakinhoudelijke kennis, didactiek en onderzoek. Het curriculum is inhoudelijk een correcte vertaling van de beoogde leerresultaten. Het curriculum is in semesters onderverdeeld en kent een opbouw in verschillende fasen van competentieontwikkeling. Een aandachtspunt vormt nog de flexibiliteit van het curriculum en de begeleiding van studenten richting arbeidsmarkt. De beroepsbekwaamheden zijn op een inzichtelijke wijze doorvertaald naar beoogde leerresultaten en leerdoelen. Het initiatief rondom de innovatiewerkplaatsen kan de opleiding verder uitbreiden en koppelen aan het praktijkonderzoek door lectoraten. Het auditpanel waardeert het dat de opleiding zich inspant om de uitval verder terug te dringen, ook in tijden van Corona. De opleiding werkt aan het verbeteren van de kwaliteit van coachen en begeleiden van studenten op de stageplek. De kwalificaties van docenten zijn toereikend om het onderwijs te verzorgen en er is waardering van het auditpanel voor strategisch personeelsmanagement en de aanname van breed inzetbare professionals, rekening houdend met diversiteit. Een aandachtspunt vormt de door docenten ervaren werkdruk.

De opleiding voldoet op Standaard 2 aan de vereisten, op grond waarvan het panel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**.

Standaard 3. Toetsing

Het auditpanel is van oordeel dat de ALO een systeem van toetsen en beoordelen hanteert dat de validiteit, betrouwbaarheid en de transparantie waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen heeft de opleiding op orde. Het afstudeerprogramma dat het volledige vierde studiejaar beslaat, vindt het panel goed vormgegeven. Zowel de examencommissie als de toetscommissie kwijten zich op consciëntieuze wijze van hun taken. De rol van de toetscommissie vindt het auditpanel goed uitgewerkt; zij heeft een fors takenpakket en voert dit op gedegen wijze uit. Verder is het auditpanel positief over de ontwikkeling die de opleiding achter de rug heeft sinds de laatste accreditatie en over de ambities die zij heeft op toetsgebied. Wel geeft het auditpanel aan dat de beoordelingsformulieren voor het afstuderen nog veel ruimte laten voor interpretatie waar blijvende kalibratie noodzakelijk is tussen beoordelaars/docenten.

De opleiding voldoet op Standaard 3 aan de vereisten, op grond waarvan het panel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De ALO levert over de volle breedte studenten af die beschikken over de vereiste afstudeerkwalificaties. Dit blijkt niet alleen uit de gesprekken met studenten tijdens de audit, maar tevens uit de door het auditpanel geselecteerde, bestudeerde en beoordeelde afstudeerwerken. Elk afstudeerdossier bestond uit drie afstudeeronderdelen. Deze afstudeerdossiers representeren volgende het auditpanel, op één onderdeel in een dossier na, het bachelorniveau. Van belang is nog wel dat de opleiding blijvend aandacht besteedt aan de onderzoekscomponent: theoretisch kader, de onderzoeksvraag en de onderbouwing van onderzoeksopzet en -methoden. Het werkveld, de alumni inclus, zijn goed te spreken over het functioneren van de afgestudeerden in de praktijk.

De opleiding voldoet op Standaard 4 aan de vereisten, op grond waarvan het panel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**.

Algemene conclusie:

Gelet op de kwaliteit van de hbo-bacheloropleiding Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding van de Hanzehogeschool Groningen en het feit dat afgestudeerden van de opleiding over het hbo-bachelorniveau beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van deze opleiding in de variant voltijd.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 8 januari 2021.

3. INLEIDING

De hbo-bacheloropleiding Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding (hierna: ALO) is in 1918 opgericht; de Groningse ALO is één van de zes ALO-opleidingen in Nederland. Zij leidt docenten op die in het primair onderwijs tot en met het hbo werkzaam zijn. Afgestudeerden komen terecht op functies zoals docent lichamelijke opvoeding, buurtsportcoach, trainer/coach of als zzp'er met een eigen onderneming. Ten tijde van de audit waren 35 docenten betrokken bij de ALO en studeerden er 527 studenten.

De ALO maakt deel uit van het Instituut voor Sportstudies binnen de Hanzehogeschool. Tot dit instituut behoren verder de bacheloropleiding Sportkunde, de master Sport- en Bewegingsonderwijs alsmede de Ad Sport, Gezondheid en Management. Het instituut richt zich met name op kennisontwikkeling op de terreinen bewegingsonderwijs, jeugdsport, actieve & gezonde leefstijl, prestatie sport & werk en organisatie sportverenigingen en events. Deze thema's zijn opgenomen in de onderzoeksportefeuille van het lectoraat Praktijkgerichte Sportwetenschap. Verder maken verschillende commissies deel uit van het instituut waaronder de examencommissie, de opleidingscommissie, de toetscommissie, de medezeggenschapsraad en de toelatingscommissie. In de opleidingscommissie zijn zowel docenten als studenten vertegenwoordigd. De ALO beschikt over een eigen curriculumcommissie. Deze bestaat uit hogeschooldocenten en de hogeschoolhoofddocent.

Vorige accreditatieronde

Na de visitatie in 2014 heeft de opleiding een hersteltraject doorlopen op de standaard rond het gerealiseerd niveau. De opleiding had naar het oordeel van de NVAO '... binnen de herstelperiode van twee jaar de nodige verbeteringen doorgevoerd in standaard 3' (oud NVAO-accreditatiekader). Verder had de opleiding de verschillende aanbevelingen van het toenmalige auditpanel ter harte genomen en verbeteringen geïnitieerd. In het voorjaar van 2017 is de ALO door de NVAO geaccrediteerd.

Tot de aanbevelingen van het auditpanel uit 2014 behoorden aanpassingen binnen het curriculum. Zo vond het toenmalige panel de keuze voor kerntaken 'goed', maar gaf de ALO in overweging om hier prioritering en/of verdere integratie in aan te brengen. Een profileringspunt binnen de opleiding, de BOS-driehoek, kon de ALO nadrukkelijker in het curriculum opnemen. De afgelopen jaren heeft de opleiding het curriculum op verschillende onderdelen aangepast waarbij zij tegemoet kwam aan de aanbevelingen van het auditpanel. Zo heeft de opleiding een duidelijke prioritering aangebracht in de vier kerntaken door de studiepunten anders te verdelen en kerntaken te verplaatsen.

Ten tijde van de audit in 2014 was de ALO bezig om de transparantie van het toetssysteem te vergroten. Thans, in 2020, is dit gerealiseerd. Hetzelfde geldt voor het bevorderen van de toetsdeskundigheid van docenten: de opleiding organiseert kalibratiesessies en intervisiebijeenkomsten waarbij toetsen en beoordelen centrale thema's zijn.

Het afstudeertraject is sinds 2014 verbeterd: de complexiteit en diepgang van het afstudeerwerk is door de opleiding aangepakt door de onderzoekscomponent te intensiveren in het curriculum, *go-no go* momenten in te bouwen bij het afstuderen, studenten intensiever te begeleiden bij hun afstuderen, het omzetten van indicatoren in de beoordelingsformulieren naar toetsbare beoordelingscriteria en door de eisen te verhogen voor het afstuderen. Hierbij waren de lector en de hogeschooldocent betrokken, zo blijkt uit het NVAO-besluit van 28 april 2017. Al met al was het auditpanel 'onder de indruk' van de cultuuromslag die binnen de opleiding had plaatsgevonden (NVAO besluit, d.d. 28 april 2017, pag. 5).

ALO en Covid-19

In een addendum bij de zelfevaluatie 'Gevolgen van corona voor onderwijs en organisatie binnen de ALO' beschrijft de opleiding welke maatregelen zijn genomen rondom Covid-19. In de afgelopen maanden heeft de opleiding, als gevolg van Covid-19, meer ingezet op online onderwijs.

Projecten konden online doorgaan. Colleges zijn opgenomen en daarna digitaal beschikbaar gesteld, zodat studenten ook later nog de lessen konden bekijken. Toetsing is Hanzebreed opgepakt. Studenten en docenten waren tevreden over de wijze waarop de opleiding op de thans ontstane situatie rondom Covid-19 heeft gereageerd.

De audit is op locatie uitgevoerd.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Bij de formulering van de beoogde leerresultaten heeft de opleiding gebruik gemaakt van het landelijk beroepsprofiel ALO uit 2017 en het landelijk opleidingsprofiel uit 2018. De opleiding heeft een eigen vertaling gemaakt van beide profielen, waarin de beoogde leerresultaten en de kennisbasis voor de bachelor Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding zijn gedefinieerd. De opleiding heeft hierbij het regionale werkveld betrokken. In dit proces heeft zij ook haar specifieke (hogeschoolbrede) visie op de rol van de ALO-afgestudeerde en de instituutsthema's waaronder bewegingsonderwijs, jeugdsport en actieve & gezonde leefstijl, in haar opleidingsprofiel verdisconteerd. In haar opleidingsprofiel legt de Groningse ALO daarnaast specifiek nadruk op samenwerking met de omgeving, de rol van sportleraar binnen en buiten de school, op integraal werken en op impact op de beroepspraktijk. Tevens focust de opleiding zich op professionele identiteit en sluit zij aan bij één van de hogeschoolspeerpunten: *healthy ageing*.

De ALO beschouwt haar afgestudeerde leraar lichamelijke opvoeding als een professional die in staat is om voor kinderen van verschillende leeftijdsfasen passende, uitdagende inhoud en begeleiding te bieden. Ook is deze een verbinder die samen kan werken met professionals uit andere disciplines. De ALO'er moet het gesprek kunnen aangaan met de leerlingen/deelnemers, diens omgeving en met collega's van verschillende disciplines. Communicatieve vaardigheden zijn daarbij essentieel, evenals kennis uit relevante onderzoeken. Tevens is deze een pedagoog die deelnemers inleidt in de bewegings- en sportcultuur waarbij hun interne motivatie ('plezierige deelname vanuit een zelfregulerend perspectief') centraal staat.

Het ontwikkelproces van het Landelijke Beroeps- én Opleidingsprofiel 2017/18 impliceert een brede, tevens internationale, oriëntatie op het beroepsdomein van de bachelor-opgeleide ALO'er. Beide profielen zijn bovendien breed gevalideerd door het werkveld, zowel landelijk als regionaal, dat via klankbordgroepen een bijdrage leverde. De Groningse werkveldadviescommissie ALO bestaat uit vertegenwoordigers afkomstig uit het onderwijs en sportorganisaties. Het ontwikkelproces heeft geleid tot de formulering van een landelijk opleidingsprofiel waarin vijf (beroeps)bekwaamheden vorm krijgen: pedagogisch bekwaam, vakinhoudelijk bekwaam, vakdidactisch bekwaam, bekwaam in het samenwerken met anderen en bekwaam in professionele en vakinhoudelijke ontwikkeling. De opleiding heeft deze bekwaamheden met elkaar in verband gebracht, waardoor inzichtelijk is welke beoogde leerresultaten een sportleraar vervult om startbekwaam te zijn. Ook is het verband verduidelijkt tussen het bekwaamheidsprofiel van de ALO enerzijds en de Dublin-descriptoren die het niveau van de opleiding (NLQF level 6) beschrijven anderzijds. De bekwaamheden heeft de opleiding naar de eigen, hiervoor beschreven, profilering ingekleurd en tot de beoogde leerresultaten van het curriculum gemaakt.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding een eigen visie heeft op onderzoek. Het onderzoekend vermogen bestaat uit een onderzoekende houding, *evidence informed* werken en het kunnen uitvoeren van onderzoek. Zo moet, in de visie van de opleiding, de sportprofessional een bijdrage leveren aan de oplossing van praktijkvraagstukken rondom bewegen op basis van onderzoek, leidend tot beroepsproducten en -diensten. Het praktijkonderzoek is gericht op de eigen werkomgeving van de sportprofessional en de uitkomsten van onderzoek past de sportleraar toe binnen de context van de beroepspraktijk. Binnen de ALO ligt het accent op de impact voor de beroepspraktijk. Ter illustratie: het kan daarbij gaan om de ontwikkeling van een module voor bewegingsonderwijs ten behoeve van kinderen in de onderbouw van het primair onderwijs, het opzetten van een sportstimuleringsproject of het realiseren van een leefomgeving van kinderen die hen uitnodigt tot bewegen. Dit laatste voorbeeld ligt wat bekwaamheid betreft op het terrein van samenwerken met collega's en omgeving. De ALO heeft ervoor gekozen de methodiek van toegepast, ontwerpgericht onderzoek als uitgangspunt te hanteren om tot interventies te komen die een handelingsprobleem van de beroepspraktijk in een specifieke praktijkcontext (school, sportorganisatie, overheid) aanpakken.

De ALO sluit aan op de Hanzehogeschool-brede thema's als: *healthy ageing*, ondernemerschap, persoonlijke en maatschappelijke vorming en internationalisering en interculturalisatie. Het meest in het oog springt het thema *healthy ageing* waar de ALO prima op aansluit en waar zij ook impact heeft omdat de afgestudeerde een bijdrage levert aan het gezond opgroeien van kinderen. Voor de ALO betekent dit (1) een bijdrage leveren aan onderzoek op dit terrein en (2) in het curriculum ruim aandacht besteden aan sportieve en actieve leefstijl en sportparticipatie. Ondernemerschap stimuleert de opleiding door studenten een curriculum, of breder, een leeromgeving aan te bieden die creativiteit en actiegerichtheid stimuleert. Dit aspect, ondernemerschap, kan de opleiding nog verder uitwerken en wellicht prominenter positioneren binnen de ALO.

Het internationale aspect van de ALO komt onder andere naar voren in het aanbieden van onderwijs dat studenten stimuleert om ook kennis te nemen en kennis te maken met internationale ontwikkelingen op hun vakgebied. Voor de hand ligt dat dit gebeurt door het aanbieden van internationale literatuur maar ook door het aanbieden van scholingsmogelijkheden in het buitenland. De opleiding kan het internationale aspect explicieter opnemen in de beoogde leerresultaten dan dat dit thans het geval is. Hogeschool-, instituuts- en ALO-breed is er sprake van deelname aan internationale netwerken. Zo participeert het instituut in het *European Network of Sporteducation* en *Health Enhancing Physical Activity*. De opleiding maakt deel uit van een netwerk van twintig partners. Deze contacten en de activiteiten die hierbinnen plaatsvinden, kunnen leiden tot aanpassing van het opleidingsprofiel en de beoogde leerresultaten. Indien het gaat om majeure wijzigingen, dan bespreekt de ALO dit in het landelijk overleg van ALO-opleidingen. Als een goed initiatief beschouwt het auditpanel het voornemen van de opleiding om de verbinding onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk te versterken door het aantal innovatiewerkplaatsen uit te breiden en deze te koppelen aan het praktijkonderzoek door lectoraten. Ook kan de opleiding studenten meer stimuleren om binnen deze innovatiewerkplaatsen te leren. Zo'n 15 procent participeert hier momenteel in.

Weging en Oordeel

De opleiding baseert de door haar beoogde leerresultaten op het meest recente beroeps- en opleidingsprofiel dat landelijk breed is gevalideerd en vastgesteld. De beoogde leerresultaten voldoen aan de vereisten ten aanzien van oriëntatie en inhoud. Het Gronings profiel is getoetst in wordt gedragen door het werkveld. Internationale referentiekaders hebben een rol gespeeld bij het definiëren van het bachelorniveau (NLQF niveau 6).

Onderzoek is op gedegen wijze in het opleidingsprofiel verdisconteerd, internationalisering is een van de hogeschoolbrede profileringsthema's, die de opleiding heeft geïntegreerd in de rol van de sportleraar die zich in zijn handelen baseert op internationaal onderzoek. De focus op internationalisering kan de ALO in de beoogde leerresultaten nog steviger aanzetten.

De opleiding voldoet op Standaard 1 aan de vereisten, op grond waarvan het panel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

De opleiding gaat uit van het principe van het samen opleiden, in de woorden van de opleiding: "Ons onderwijs kenmerkt zich door een dynamisch samenspel tussen de ambities van studenten, docenten, leeruitkomsten en actuele vragen uit de beroepspraktijk. Een aanzienlijk deel van het curriculum krijgt dan ook vorm in de praktijk met als belangrijkste kenmerken: onderzoekend leren, praktiserend leren en creërend leren. Gedurende ieder semester staat een integrale opdracht centraal met deze drie kenmerken".

Studenten werken met authentieke problemen, praktijkcasussen en projecten. Zij vormen de kern van het onderwijs. Ter ondersteuning hiervan biedt de opleiding studenten een uitgebreide kenniscomponent aan. De opleiding maakt daarbij gebruik van verschillende onderwijsvormen: van het traditionele hoorcollege en sportpraktijklessen tot en met het leren in een CoL, een *Community of Learners*.

Het auditpanel stelt vast dat uitwerking van de set beoogde leerresultaten en de koppeling met de leerdoelen van (onderdelen van) het curriculum op inzichtelijke wijze is gebeurd. In het curriculum neemt de complexiteit toe door de wijze waarop de student in de praktijk of bij het werken aan opdrachten functioneert (context) en de mate van zelfstandigheid. In de eerste studiefase voeren studenten de opdrachten uit op het niveau opleidingsbekwaam. In de daaropvolgende fase zijn zij grotendeels onder supervisie in de praktijk actief om vervolgens in de laatste studiefase als beroepsbekwame sportleraar de opdrachten in de praktijk uit te voeren, onder beperkte supervisie of zelfstandig.

De verbinding tussen de bekwaamheden, de hierbij behorende beoogde leerresultaten en leerdoelen, als ook de curriculumonderdelen/thema's (Oriëntatie op het beroep van sportleraar, Motorische ontwikkeling bij kinderen, Inzicht in bewegingsgedrag, Actieve en gezonde leefstijl, Bewegen in Talenkrachtig onderwijs en Impact in de beroepspraktijk) waarbinnen deze aan de orde komen en de wijze waarop de toetsing plaatsvindt, heeft de opleiding duidelijk uitgewerkt. Deze beschrijving en een aantal concrete voorbeelden waaruit deze verbinding blijkt, tonen, zo stelt het auditpanel vast, een voor de beoogde leerresultaten dekkende vertaling naar de inhoud van het curriculum. Voor het thema 'Oriëntatie op het beroep van sportleraar' staat de beeldvorming van het beroep centraal waarbij de student bronnen raadpleegt en gesprekken voert met verschillende stakeholders. Binnen het thema 'Motorische ontwikkeling bij kinderen' leert de student te werken volgens een protocol, testgegevens te verwerken en deze te interpreteren en een verslag te schrijven.

Bij de vertaling van de bekwaamheden naar de toetsen en het onderwijs, heeft de ALO gewerkt langs de lijnen van *constructive alignment*. Dit betekent dat de opleiding, na het vaststellen van de leerdoelen, zij eerst de vorm en inhoud van de toets bepaalt waarna docenten invulling geven aan het onderwijs. De opleiding is onderverdeeld in acht semesters. Ieder semester start met een 'aftrap' waarbij de ALO haar studenten informeert over de opbouw van een semester. Vervolgens besteedt de opleiding aandacht aan de vakinhoudelijke component waarbij zij studenten concepten en theorieën aanreikt. Na afloop van deze periode binnen een semester vindt toetsing plaats van de theoriecomponent. Studenten wezen er tijdens de audit op dat de ALO dit te compact en binnen een te kort tijdsbestek aanbiedt waardoor de kennis niet altijd in voldoende mate beklijft. De opleiding kan overwegen om de kenniscomponent meer gespreid aan te bieden in plaats van geconcentreerd binnen een deel van een semester. Het is volgens het auditpanel de vraag hoe betekenisvol kennis is wanneer de student deze niet direct en doorlopend koppelt aan ervaringen in de praktijk. De opleiding erkent dit en wijst er op dat zij aan deze koppeling meer aandacht wil besteden; het alleen spreiden van de kenniscomponent levert volgens de opleiding niet het beoogde effect op. Vervolgens werkt de student aan een integrale opdracht, veelal binnen diverse werk- en praktijkcolleges. De aandacht verschuift vervolgens naar het werkplekleren. Afsluiting van een semester vindt plaats met een evaluatie en het afronden van de integrale opdracht. Als rode draad door ieder semester loopt de ontwikkeling van de professionele identiteit van een student en is er aandacht voor de onderzoekscomponent. Het auditpanel is van oordeel dat de opbouw van een semester duidelijk gestructureerd is en studenten de gelegenheid biedt om kennis en kunde te tonen. Dit alles binnen de kaders van de integrale opdracht.

Curriculum

Het opleidingsprofiel en het onderwijsconcept zoals dat instituutsbreed is beschreven, waren voor de opleiding de belangrijkste redenen om binnen de kaders van het MOVE-traject aan een nieuwe curriculum te werken. Het auditpanel vindt dat de ALO haar studenten een congruent en stevig curriculum aanbiedt. De opleiding wil met het nieuwe curriculum, dat inmiddels over alle jaren is ingevoerd, studenten een meer integraal curriculum aanbieden, de studievoortgang van studenten verbeteren en toetsen aanbieden die gevarieerder en meer gespreid zijn over een semester. Het nieuwe curriculum is meer integraal van opzet. Daarbij zijn de toetsen gevarieerd en meer gespreid en is een onderzoeksleerlijn geïmplementeerd, passend bij de opleidingsvisie rondom onderzoek. Het auditpanel stelt vast, dat de ALO het curriculum ten tijde van de audit nog verfijnt en waar nodig aanpast. Positief is dat binnen het ALO-curriculum expliciet aandacht is voor de Hanzehogeschool-brede thema's zoals *healthy ageing* en ondernemerschap. Zo staat in het vierde semester het onderwerp *healthy ageing* centraal. De opleiding sluit prima op dit HG-brede thema aan.

Het panel onderschrijft de ingezette curriculumontwikkeling door de opleiding die daardoor toekomstbestendiger wordt. Een aandachtspunt vormt nog de flexibiliteit van het curriculum in het kader van *student gecentreerd leren* en hen verder begeleiden/toerusten richting arbeidsmarkt. Door de thematische aanpak binnen het curriculum is het mogelijk om snel nieuwe ontwikkelingen op te pakken en deze te verwerken. De opleiding besteedt veel aandacht aan de motorische ontwikkeling van kinderen. De sociaal-emotionele ontwikkeling kan de ALO nadrukkelijker dan thans het geval is in het curriculum opnemen, zo stelt het auditpanel vast in navolging van studenten.

De inhoudelijke accenten in het curriculum sluiten aan op die uit de *Body of Knowledge & Skills* en zijn geformuleerd door het landelijk overleg. Verder is er sprake van de inbreng van nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied vanuit onderzoeksthema's in het curriculum en vanuit het lectoraat. Aan de curriculuminhoud zijn beroepssituaties toegevoegd, alsmede recente ontwikkelingen binnen het domein. Een goed initiatief is de implementatie van *blended learning* waarbij docenten met een mix van *face-to-face* en *e-learning* werken. De opleiding maakt gebruik van een digitale leeromgeving in *Blackboard*. Ook kunnen docenten van andere ICT-toepassingen gebruik maken bij de verzorging van hun onderwijs. Deze leeromgeving biedt studenten de mogelijkheid om zelf vorm te geven aan hun studie.

De opleiding kan binnen de curriculaire onderdelen nog meer dan thans het geval is inzetten op meer gepersonaliseerd leren en op verkorte leerroutes voor bijvoorbeeld mbo- en vwo-studenten.

Vrijwel alle docenten onderhouden contacten met de beroepspraktijk. Ook zet de opleiding gastdocenten in. Als belangrijk element van de wisselwerking tussen opleiding en werkveld noemt de opleiding de samenwerking met onderwijsorganisaties in de regio waarin studenten, docenten en beroepsbeoefenaren uit de beroepspraktijk samenwerken aan het oplossen van praktijkvraagstukken. Dit geldt met name voor de innovatiewerkplaatsen waar docent-onderzoekers onderzoek uitvoeren waarbij het werkveld participeert. Deze innovatiewerkplaatsen richten zich onder andere op: Living Lab MBO (Fit for Life en Noordersport) en BSLIM (Bewegen voor kinderen slim, fit en gezond).

De Opleidingscommissie (OC) heeft instemmingsrecht op de inhoud van het curriculum zoals aangeleverd wordt door de curriculumcommissie. Deze bestaat uit docenten en studenten die verschillende leerjaren vertegenwoordigen en richt zich onder andere op de studiebelasting/studeerbaarheid, creditverlening en de variatie in toetsvormen.

Onderzoekscomponent

De onderzoeksvisie van de ALO is goed uitgewerkt, maar moet nog gedeeltelijk landen in de opleidingspraktijk. De opleiding gaat uit van ontwerpgericht onderzoek dat veelal gericht is op het systematisch analyseren van vraagstukken, hiervoor mogelijke oplossingen te ontwerpen, om die vervolgens stapsgewijs uit te proberen, in te voeren, te evalueren en te verbeteren. Het idee van ontwerpgericht interventie onderzoek lijkt eenvoudig, maar het vaststellen van de werkbaarheid en werkzaamheid van een ontwerp is niet simpel en komt nu niet volledig uit de verf in het derde en vierde jaar, zo merkt het auditpanel op. De opleiding is bezig om de nieuwe visie op onderzoek nog steviger te verankeren in het curriculum. De onderzoekslijn is in opbouw, een belangrijke ontwikkeling volgens het auditpanel.

Vanaf de propedeuse leren studenten hoe zij wetenschappelijke literatuur kunnen zoeken, beoordelen en gebruiken. Vanaf het tweede jaar toetst de ALO haar studenten op de vraag in welke mate hun handelen gebaseerd is op wetenschappelijke bevindingen en ontstaat er bij studenten begrip voor het belang van onderzoek voor het vak van sportleraar. Onderzoek ligt bij de ALO in het verlengde van vakinhoudelijke (bijvoorbeeld: leren inschatten van de beginsituatie op motorisch niveau door het afnemen van een motorische test) en vakdidactische vaardigheden (bijvoorbeeld: praktische bruikbaarheid van een lessenreeks).

Het lectoraat draagt bij aan de verbinding tussen onderzoek en onderwijs. Concreet gebeurt dit binnen de ALO door (1) het aanbieden van colleges die de lector en docent-onderzoekers verzorgen, (2) door opgebouwde kennis vanuit het lectoraat mee te nemen bij de verdere ontwikkeling van het curriculum, (3) door afstudeerbegeleiders te laten participeren in het lectoraat, (4) door bewaking van de onderzoekslijn in het curriculum en (5) de deelname aan kalibreersessies rondom de afstudeerwerken. Het auditpanel is van oordeel dat de betrokkenheid van het lectoraat bij de ALO voldoende is aangetoond.

Didactiek en stage

De opleiding hanteert voor haar didactiek de uitgangspunten zoals geformuleerd binnen het sociaal-constructivisme. Zo is het onderwijs opgebouwd rond casuïstiek uit de beroepspraktijk en bouwt de student aan zijn kennis en inzichten door deze te verbinden aan deze beroepspraktijk. Aandacht voor variaties in opdrachten en leeractiviteiten acht de opleiding daarbij van belang, zodat studenten leren om een vraagstuk vanuit meerdere invalshoeken te benaderen. Ook moet de student leren om zelfstandig een 'interventiencyclus' uit te voeren binnen een stagecontext waarmee hij impact realiseert in de beroepspraktijk. Al vanaf het eerste studiejaar krijgt de student gelegenheid om kennis te maken met de beroepspraktijk. In het tweede semester geeft de student binnen de kaders van het 'Instituutspacticum bo' les aan bo-leerlingen die hiervoor naar de opleiding komen.

Ook lopen studenten in het tweede semester gedurende één dag per week in duo's stage bij een vakleerkracht basisonderwijs. Voor de stages maakt de opleiding gebruik van regionale samenwerkingsverbanden, niet alleen met het basisonderwijs maar ook met regionale opleidingscentra. Studenten zijn tevreden over de intensiteit en kwaliteit van de stages. Een aandachtspunt voor de opleiding is het verbeteren van de kwaliteit van het coachen en begeleiden van studenten op hun stageplek. In dit verband merkt het auditpanel op dat docenten de studenten vaker op hun stage-adres kunnen bezoeken. Ook kan de opleiding aandacht besteden aan de wijze waarop zij de beoordeling van de stagebegeleider laat meewegen in de beoordeling van de student.

Stage-ervaringen en de gemaakte opdrachten spelen tijdens hoor-, werk- en praktijkcolleges een belangrijke rol; binnen de werkcolleges staan interactieve werkvormen zoals ervaringsopdrachten en samenwerkingsopdrachten centraal. Op de opleiding krijgen studenten de gelegenheid hun stage-ervaringen te analyseren en deze te bespreken met andere studenten onder begeleiding van een docent. Een goed didactisch principe volgens het auditpanel, dat goed aansluit op het profiel van de opleiding.

Studenten krijgen een begeleider aangewezen bij de start van hun opleiding. Deze vormt voor hen een centraal aanspreekpunt voor alle opleidingsgerelateerde kwesties. Studenten wijzen er op dat opleidingsdocenten hen vaker mogen bezoeken op hun stageplek. Dit is nu beperkt. Studenten geven aan dat het contact met docenten goed is.

Studeerbaarheid

De opleiding geeft aan dat haar rendement nog 'niet goed' is. Ongeveer een kwart van de studenten valt na de propedeuse uit, een over de jaren vrij constant percentage. Om de studeerbaarheid verder te verhogen, heeft de opleiding met name maatregelen genomen om de toetsing beter te spreiden en door een grotere diversiteit aan toetsen aan te bieden die beter aansluiten bij de beroepspraktijk en meer inspelen op gedragsmatig handelen. Ook zet de opleiding in op meer persoonlijk contact en op sneller reageren wanneer een studieachterstand dreigt. Studieloopbaanbegeleiding vormt thans één van de speerpunten binnen de ALO. Zo zijn er extra financiële middelen beschikbaar om de begeleiding verder te intensiveren. Ondanks verschillende maatregelen die de opleiding de afgelopen jaren heeft genomen, neemt het aantal instromende studenten af. Zo is over de afgelopen jaren een afname te zien van 1/3^e van de instroom. De opleiding zet in op meer en gerichtere voorlichting en beschikt over een informatiepakket voor het werkveld. Het auditpanel is van oordeel dat de opleiding op dit punt een extra inspanning kan leveren om zo de kritische massa te behouden en om te voorkomen dat de opleiding voortijdig afscheid moet nemen van docenten hetgeen, zo geeft de opleiding zelf aan, inmiddels 'aardig wat impact op het team heeft gehad'.

De Hanzehogeschool hanteert een excellentiebeleid voor studenten die extra uitdagingen zoeken. ALO-studenten kunnen dan kiezen voor het honours talentprogramma, de LIO honours-stage of het honours afstudeertraject. Dit honours talentprogramma omvat 30 EC, bovenop het reguliere aantal studiepunten van 240 EC voor de voltijdopleiding. Jaarlijks volgen vijf à tien studenten een honours programma. De Hanzehogeschool kent een regeling voor topsporters waardoor zij in overleg met de opleiding een eigen studietempo, roostering en tentaminering volgen.

Opleidingsvoorzieningen

De opleiding beschikt over een turnzaal, een danszaal, een multifunctionele sporthal, studielandschappen en werkruimtes. In de centrale hal is een sportcafe gevestigd. Verder is er een Sportfieldlab waar opleiding, praktijk en onderzoek samenkomen. Zowel docenten als studenten van de ALO kunnen hier gebruik van maken. Het auditpanel stelt vast dat de opleidings specifieke voorzieningen voldoen.

Internationalisering en minoren

Studenten kiezen in het zesde semester een minor. Deze minoren sluiten goed aan op de opleiding en hebben bijvoorbeeld betrekking op beweging in onderwijs, en trainer coach. Studenten kunnen verder kiezen voor een Engelstalige minor sportontwikkeling of in het buitenland studeren. Behalve binnen de kaders van de minor kan dit ook binnen de profileringsruimte of tijdens de afstudeerstage. In het voorjaar van 2020 studeerden twee studenten in het buitenland. Achttien studenten volgden de Engelstalige minor. De opleiding kan het studeren in het buitenland meer stimuleren hetgeen leidt tot een versterking van de internationale component binnen de opleiding. Zoals de opleiding zelf aangeeft, is dit voor haar 'nog een zoektocht' en heeft het tot nu toe geen hoge prioriteit gehad.

Binnen het lectoraat zijn mogelijkheden om de ALO-studie een meer internationaal karakter te geven. Studenten participeren dan in internationaal georiënteerde projecten zoals binnen de *Community of Practice for Healthy Lifestyle*. Het auditpanel pleit ervoor om docenten en studenten aan deze internationale projecten te laten deelnemen. Het mes snijdt dan aan twee kanten: de internationaliseringscomponent wordt versterkt, evenals de onderzoekscomponent binnen de ALO. De revenuen van deelname komen dan ten goede aan de opleiding.

Docenten

Er zijn binnen de ALO 35 docenten werkzaam. Drie van hen zijn hoofdinstructeur (bachelorniveau). Van de overige 32 docenten beschikken er 28 over een master, 88 procent. Onlangs, in september 2020, zijn drie gepromoveerde docenten aangetrokken. Het auditpanel is hier positief over omdat dit een verdere stimulans kan betekenen voor de onderzoekscomponent. Het auditpanel is van oordeel dat het docententeam in ruime mate is toegerust om de opleiding zowel vakinhoudelijk als didactisch te verzorgen. Het auditpanel is positief over het aantrekken van professionals die breed inzetbaar zijn en wat profiel betreft meer invulling geven aan de speerpunten van de hogeschool en het Groningse opleidingsprofiel. Van belang is dat de opleiding de komende jaren haar opleidingsteam op sterkte houdt en daarbij voldoende ervaren docenten aanneemt, ook in de flexibele schil.

Docenten krijgen de gelegenheid om zich te verder te bekwamen op het terrein van didactiek, i.h.b. nieuwe onderwijsvormen. Ook scholen docenten zich bij op het terrein van toetsing. Docenten in vaste dienst beschikken over een BKE-certificaat (29 docenten). Het strategisch personeelsmanagement is adequaat vormgegeven en uitgewerkt.

Een aandachtspunt vormt de werkdruk die docenten ervaren. Ook de samenwerking binnen en tussen teams is nog een punt van aandacht, zo blijkt uit recent werkbelevingsonderzoek onder docenten. Inmiddels heeft de opleiding op dit punt actie ondernomen en is een werkregisseur benoemd die de ALO helpt na te gaan waar winst te behalen valt op het terrein van werkdruk. Ook is er aandacht voor de wijze van werken binnen de ALO en de omgang met flexplekken. Zowel het stafbureau HR als het facilitair bedrijf zijn betrokken bij de aanpak van de verbeterpunten uit het werkbelevingsonderzoek.

Weging en Oordeel

Het curriculum van de ALO bevat een stevige component praktijkleren. Het curriculum kent daarnaast een robuuste leerlijn vakinhoudelijke kennis, didactiek en onderzoek. Het curriculum is inhoudelijk een correcte vertaling van de beoogde leerresultaten. Het curriculum is in semesters onderverdeeld en kent een opbouw in verschillende fasen van competentieontwikkeling. Een aandachtspunt vormt nog de flexibiliteit van het curriculum en de begeleiding van studenten richting arbeidsmarkt. De bekwaamheden zijn op een inzichtelijke wijze doorvertaald naar beoogde leerresultaten en leerdoelen. Positief is dat de opleiding in haar curriculum expliciet aandacht besteedt aan Hanzehogeschool-brede thema's waarbij het thema *healthy ageing* prima aansluit op de ALO. Van belang is dat de opleiding aandacht blijft besteden aan de voortijdige studieuitval. De opleiding werkt aan het verbeteren van de kwaliteit van het coachen en begeleiden van studenten op de stageplek.

De kwalificaties van docenten zijn toereikend om het onderwijs te verzorgen en er is waardering van het auditpanel voor strategisch personeelsmanagement en de aanname van generalisten. Een aandachtspunt vormt de door docenten ervaren werkdruk.

De opleiding voldoet op Standaard 2 aan de vereisten, op grond waarvan het panel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

De ALO zet de volgende toetsvormen in: vaardigheidstoetsen, meerkeuzetoetsen, opdrachten, portfolio assessments, verslagen en presentaties. De toetsen vormen een integraal bestanddeel van het curriculum: ieder studieonderdeel rondt de student af met een toets. Om tot valide toetsen te komen, maken toetsontwerpers/examinatoren gebruik van een toetsmatrijs. Het format van een toetsmatrijs bood het auditpanel zicht op de inhoud van de toetsen en de relatie van de toets met de doelstellingen en leeruitkomsten. De betrouwbaarheid van de toetsen borgt de opleiding doordat zij bij de ontwikkeling hiervan minimaal twee examinatoren betreft. De verdeling en zwaarte van de toetsvragen, de toetsopdrachten en de beoordelingssystematiek deelt de opleiding bij de start van elk vak met haar studenten. Tot voor kort maakte de opleiding gebruik van rubrics bij de beoordeling als 'checklist'. Thans is er meer ruimte voor het timmermansoog van de beoordelaar waardoor terugkerende kalibratie belangrijker is geworden.

Voor de betrouwbaarheid van de beoordeling zijn meerdere examinatoren verantwoordelijk. Om te komen tot betrouwbare beoordelingen van toetsen, vinden er tussen examinatoren kalibreersessies plaats. Na iedere toets krijgen studenten gelegenheid hun werk in te zien en geven docenten uitgebreidere mondelinge feedback.

Het panel vindt dat de opleiding op een zorgvuldige wijze toetsen ontwerpt, afneemt en beoordeelt. Het heeft tijdens de audit een representatieve selectie van toetsen ingezien en beoordeelt deze als toets-technisch adequaat, inhoudelijk relevant en van een passend hbo-bachelorniveau. Ook de variatie in toetsen is in orde.

De examencommissie bestaat uit leden die de opleidingen binnen het instituut vertegenwoordigen. Tevens heeft een extern lid zitting in deze commissie. De examencommissie werkt samen met de toetscommissie en met de afstudeercoördinatoren en is aanwezig bij kalibreersessies waar de afstudeerwerken onderwerp van gesprek zijn. Het auditpanel is te spreken over de aanwezigheid van een PABO-docent in de toetscommissie, een extern lid in de examencommissie dat afkomstig is van Engineering en over de frequentie waarmee de examencommissie afstemt met de dean. Ook is er sprake van een duidelijke scheiding van taken tussen de toets- en de examencommissie. In de zelfevaluatie geeft de opleiding een uitgebreide beschrijving van de wijze waarop de examencommissie haar taken vervult. Het daarin beschreven beeld werd tijdens de audit bevestigd. Het panel sprak tijdens de audit met vertegenwoordigers van zowel de examencommissie als de toetscommissie, en vond de commissies solide en vertrouwenwekkend. Ook uit jaarverslagen ontstaat het beeld dat beide commissies op adequate wijze hun rol vervullen.

De examencommissie wijst examinatoren aan. Ook speelt zij een rol bij de professionalisering van docenten bij toetsing. Positief is het auditpanel over de samenwerking tussen de landelijke ALO-opleidingen inzake toetsing. Centraal staat daarbij bijvoorbeeld de wijze van toetsing en de inzet van formatieve of summatieve toetsen en vindt er informatie-uitwisseling plaats over de borging van het eindniveau en het afstudeertraject.

De toetscommissie heeft een vrij zware rol binnen het instituut en daarmee ook binnen de ALO. Zo checkt zij de kwaliteit van de toetsen van alle opleidingen binnen het instituut, evenals de afstudeerdossiers.

Verder houdt zij een vinger aan de pols wat betreft de kwaliteit van het afstudeerproces en het afstudeerproduct. Een prima maatregel volgens het auditpanel, geheel in lijn met de maatregelen die de ALO heeft genomen rond het afstuderen sinds de audit in 2014.

De toetscommissie schrijft twee keer per jaar een verslag over haar werkzaamheden voor de examencommissie waarna zij dit onderling bespreken. De toetscommissie is ook aangesloten op landelijke bijeenkomsten op het gebied van toetsing en examinering. Daarmee vervult zij binnen het instituut in het algemeen en de ALO in het bijzonder een belangrijke proactieve rol, zo stelt het auditpanel vast.

Het auditpanel stelt verder vast dat de ALO ambities heeft die de kwaliteit van de toetsing verder moeten verbeteren. Het auditpanel heeft hiervan kennisgenomen en moedigt de opleiding aan om zich te blijven ontwikkelen en om deze ambities op het terrein van toetsbeleid, toetsvormen, de participatie van studenten bij toetsing, de feedback vanuit het werkveld op toetsgebied de komende periode te realiseren en in te blijven zetten op kalibreersessies. Wel is de toetsdruk onder docenten een punt van aandacht en kan de ALO de toetscyclus efficiënter inrichten.

Afstuderen

In het vierde studiejaar moet de student zijn professioneel handelen tonen als startbekwame professional. Hij doet daarbij onderzoek om de beroepspraktijk te verbeteren of te vernieuwen. Tevens laat hij zien dat hij in staat is om als pedagoog zijn sportleraarschap vorm te geven in de praktijk vanuit het idee van de sportprofessional. Studenten werken aan hun startbekwaamheid in de beroepspraktijk en bespreken dit met elkaar, de afstudeerbegeleider en begeleiders binnen de Community of Learners. Studenten weten waar de opleiding hen bij de beoordeling van het afstudeerwerk op beoordeelt: welke onderdelen zij uit de landelijke kennisbasis moeten beheersen.

De opleiding heeft het afstudeertraject op een inzichtelijke wijze ingericht. Dit start in het zesde semester met een informatiebijeenkomst. Het afstudeerproces kent een aantal fasen. Voor iedere fase geldt dat er een afsluitende beoordeling plaatsvindt op basis van het vier-ogen principe. De opleiding toetst het eindniveau van haar studenten op basis van een individuele afstudeeropdracht. Het afstudeerprogramma in 2019-2020 omvat 50 EC en bestaat uit een verslag van een beroepsproduct, een criteriumgericht interview op basis van een vakwerkplan en video-opnames en een eindgesprek.

Studenten zijn op de hoogte van de inhoud van het afstuderen, de toelatingseisen, de wijze van begeleiding alsmede de eisen die de opleiding stelt aan de opdracht (transparantie). De studieloopbaanbegeleider en de student stemmen met elkaar de opdracht af. De twee beoordelaars beoordelen het afstudeerplan. Is hun oordeel positief, dan start de student met zijn afstuderen.

De studenten zijn op de hoogte van de fasen die de opleiding onderscheidt bij het afstuderen (voorbereiding/start, uitvoering en afronding) en over de concrete invulling hiervan. Een docentbegeleider bezoekt de student op zijn afstudeerplek en geeft deze feedback op zijn functioneren en op tussenproducten t.b.v. zijn afstuderen. De beoordeling van het afstudeerwerk vindt plaats door de docentbegeleider en een tweede docent die als examinerator is aangewezen. Het auditpanel is van oordeel dat de toetsing van het product Vakmanschap nog transparanter kan. De stagebeoordeling zit nog vrij onduidelijk verweven in het eindgesprek, zo blijkt ook uit de gesprekken met studenten, docenten en werkveld, en dus in het eindoordeel. Het auditpanel kan zich voorstellen dat de opleiding dit als een aparte beoordeling (met duidelijke scoringsregels) verbindt aan het eindgesprek 'Vakmanschap'. De beoordelingsformulieren voor het afstuderen laten nog ruimte voor interpretatie waar blijvende kalibratie noodzakelijk is tussen beoordelaars/docenten. Stel de beoordelingsformulieren zo op, mondeling en schriftelijk, dat er ruimte ontstaat voor constructieve feedback en beperk deze niet tot het geven van feedback tijdens formatieve toetsen en begeleidingsmomenten. Van belang is dat de beoordeling goed traceerbaar is, ook voor partijen van buiten de opleiding.

Studenten krijgen ruimschoots de gelegenheid om aan te tonen dat zij aan de beoogde leerresultaten voldoen. Het is goed dat binnen de opleiding een discussie op gang komt over de wijze waarop de vrij gestructureerde wijze van een afstudeerplan en de meer iteratieve aanpak van de afstudeeropdracht met elkaar te verenigen zijn. Het zijn deze discussies die het niveau van het afstuderen op een hoger plan kunnen brengen.

Weging en Oordeel

Het auditpanel is van oordeel dat de ALO een systeem van toetsen en beoordelen heeft ingericht dat de validiteit, betrouwbaarheid en de transparantie voor studenten ervan waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen heeft de opleiding op orde. Het afstudeerprogramma dat het volledige vierde studiejaar beslaat, vindt het panel goed vormgegeven: het is gedegen van opzet en zorgt ervoor dat het de ALO-studenten op alle beoogde leerresultaten toetst. Zowel de examencommissie als de toetscommissie kwijten zich op gedegen wijze van hun taken. De toetscommissie heeft een fors takenpakket en voert dit op gedegen wijze uit. Verder is het auditpanel positief over de ontwikkeling die de opleiding achter de rug heeft sinds de laatste accreditatie, haar deelname aan landelijk overleg op toetsgebied en over haar ambities op toetsgebied. Het auditpanel ondersteunt deze nadrukkelijk. Wel geeft het auditpanel aan dat de beoordelingsformulieren voor het afstuderen nog veel ruimte laten voor interpretatie waar blijvende kalibratie noodzakelijk is tussen beoordelaars/docenten.

De opleiding voldoet op Standaard 3 aan de vereisten, op grond waarvan het panel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Sinds de afgelopen accreditatieronde heeft de opleiding een onderzoeksvisie ontwikkeld en heeft zij het afstudeerproces en de beoordeling verbeterd. In het studiejaar 2017-18 heeft de opleiding met docenten, lectoren en de werkveldadviescommissie gewerkt aan de herstructurering van het afstudeerprogramma. Vanaf 2018-2019 studeren studenten af op basis van een nieuw afstudeerprogramma. In het daaropvolgende jaar zijn nog een beperkt aantal wijzigingen in het afstudeerjaar verwerkt.

Het auditpanel heeft voorafgaand aan de audit vijftien afstudeerwerken geselecteerd van studenten die de afgelopen twee studiejaar zijn afgestudeerd. Deze zijn vervolgens bestudeerd en beoordeeld. De afstudeerwerken zijn praktijkrelevant en hebben veelal betrekking op actuele thema's uit de beroepspraktijk van de ALO'er. De impact ervan op de praktijk verschilt per student en het gekozen onderwerp. Elk afstudeerdossier bestaat uit drie afstudeeronderdelen. De afstudeerdossiers representeren volgens het auditpanel, op één onderdeel na in een dossier, het bachelorniveau. Het onderdeel 'impact' van dit afstudeerdossier beoordeelde het panel als onvoldoende omdat het theoretisch kader en de onderzoekscomponent niet voldoende waren. Uit de overige afstudeerwerken blijkt de professionele identiteit en de vakbekwaamheid van de student waarbij het auditpanel opmerkt dat bij deze afstudeerwerken het theoretisch kader alsmede de keuze van de onderzoeksopzet en onderzoeksmethoden weliswaar voldoende zijn maar nog aandacht verdient.

De door de opleiding gegeven oordelen van de afstudeerwerken wijken beperkt af van het oordeel van het auditpanel. De opleiding heeft op het terrein van beoordelen sinds de laatste accreditatie stappen gezet, zo stelt het auditpanel vast. Punt van aandacht zijn nog de mate van inzichtelijkheid en navolgbaarheid van het door de opleiding gegeven oordeel. Dit was voor het auditpanel niet altijd goed traceerbaar. Ook de feedback voor studenten kan uitgebreider en constructiever. De cesuur voldoende/onvoldoende in de beoordelingsformulieren verdient nog aandacht, evenals de inzichtelijkheid en navolgbaarheid van het eindoordeel.

Samenvattend stelt het auditpanel vast dat er sprake is van een overzichtelijke set toetsvormen waarop studenten afstuderen. Aanvullend op het NVAO besluit uit april 2017 stelt het auditpanel thans vast dat er sprake is afstudeerwerken van voldoende complexiteit en/of diepgang waarbij de onderzoekscomponent van de afstudeerwerken en het kritische vermogen van studenten over hun afstudeerwerk blijvend aandacht verdienen. Studenten behalen in voldoende mate de door de opleiding geformuleerde beoogde leerresultaten. Daarmee is de accreditatiecirkel rond: het voldoen aan Standaard 4 ('Realisatie leerresultaten') impliceert hier dat de student aan Standaard 1 ('Beoogde leerresultaten') voldoet.

Werkveld en alumni

Uit het auditgesprek met alumni en werkveldvertegenwoordigers, concludeert het auditpanel dat studenten snel een baan vinden en dat de opleiding aansluit op de eisen van het werkveld. Alumni vinden snel na het behalen van hun bachelor een baan en voelen zich voldoende toegerust om de werkzaamheden in de beroepspraktijk uit te voeren. Met name de breedte en doelgerichtheid van de opleiding spreekt hen aan. Wel merken zij op dat de opleiding meer aandacht kan besteden aan didactische en pedagogische vaardigheden.

Het werkveld geeft aan dat afgestudeerden breed zijn opgeleid, de opleiding goed aansluit bij hun huidige baan binnen de sector en zij beschikken over het vermogen om zelfstandig kennis te ontwikkelen.

Weging en Oordeel

De ALO levert over de volle breedte studenten af die beschikken over de vereiste afstudeerkwalificaties. Dit blijkt niet alleen uit de gesprekken tijdens de audit, maar tevens uit de door het auditpanel geselecteerde, bestudeerde en beoordeelde afstudeerwerken. De afstudeerdossiers representeren volgens het auditpanel, op één onderdeel in een dossier na, het bachelorniveau. Van belang is nog wel dat de opleiding blijvend aandacht besteedt aan de onderzoekscomponent en de inzichtelijkheid en navolgbaarheid van het eindoordeel. Voor het auditpanel is het tevens van belang dat het werkveld, de alumni inclusief, te spreken is over het functioneren van de afgestudeerden in de praktijk.

De opleiding voldoet op Standaard 4 aan de vereisten, op grond waarvan het panel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De hbo-bacheloropleiding Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding van de Hanzehogeschool Groningen leidt studenten op die bij hun afstuderen het hbo-bachelorniveau bereiken. De opleiding heeft de afgelopen jaren bewezen dat zij studenten opleidt die voldoen aan de eisen van de arbeidsmarkt.

Gelet op de kwaliteit van de Opleiding Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding van de Hanzehogeschool en het feit dat afgestudeerden van de opleiding over het hbo-bachelorniveau beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van deze opleiding in de voltijdvariant.

6. AANBEVELINGEN

- Een theorieblok bij de start van een semester is efficiënt, maar soms zijn studenten de weg kwijt als ze de theorie echt moeten gaan gebruiken. Het in hoog tempo aanbieden van leerstof is ongetwijfeld het gevolg van het relatief vroege moment van de kennistoets in het semester. De timing van de toets is dan belangrijk; neem vorm en tijdstip van de kennistoets nog eens goed onder de loep. Studenten hebben mogelijk niet genoeg tijd om de leerstof te verwerken en hebben ook geen mogelijkheid om deze kennis te benutten door een verbinding met praktijkervaringen. Een voorbeeld zijn de cumulatieve toetsen waarbij een opleiding gedurende het semester een aantal malen, in toenemende hoeveelheid vragen en oplopende moeilijkheidsgraad, de kennis toetst. Vergroot de flexibiliteit van het onderwijs en biedt studenten gepersonaliseerde leerpaden. Denk ook na over doorlopende leerlijnen voor studenten van mbo-hbo-wo, post-hbo opleidingen, bijvoorbeeld op het gebied van ondernemerschap en masters. Een flexibel curriculum vergroot eveneens de mogelijkheden om in te spelen op actuele vraagstukken van lectoraten, innovatiewerkplaatsen en internationale partners en maakt het makkelijker voor studenten ook onderwijsmodules te volgen bij andere opleidingen en/of hogescholen.
- Ontwikkel het onderwijs rond onderzoek verder door waarbij uit het afstudeerwerk blijkt dat studenten met een grotere variatie aan praktijkvragen uit de voeten kunnen en goed kunnen onderbouwen op basis van welke onderzoeksopzet en methodieken ze tot hun conclusies komen.
- Intensiveer de samenwerking met lectoraten, internationale partners en innovatiewerkplaatsen en breng op deze wijze verbreding dan wel verdieping aan op bepaalde thema's. Werk 'ondernemerschap' verder uit.
- Besteed aandacht aan de samenwerking tussen teams, het verlagen van de werkdruk en het verlagen van de toetsdruk onder docenten bijvoorbeeld door de toetscyclus efficiënter in te richten.
- De schriftelijk vastgelegde beoordeling van het product 'Vakmanschap' in het afstudeerdossier kan beter. Dit is een veelomvattend product, dat wordt afgesloten met een eindgesprek. Met name de stagebeoordeling zit hier vrij onduidelijk verweven in de beoordeling van het eindgesprek. Vooral gezien de mate van belang (en de investering in uren) voor de vaardigheid van het lesgeven zou de opleiding er goed aan doen stagebeoordeling op transparante wijze mee te wegen als aparte (deel)beoordeling en daarbij transparante scoringsregels te hanteren. Het verdient dan tevens aanbeveling aandacht te besteden aan kalibratie, samen met het werkveld, van de beoordeling voor het lesgeven en afspraken te maken over de geschreven feedback (hoeveelheid, diepgang) van de stagebegeleider op het beoordelingsformulier.
- Blijf investeren in na- en bijscholing van stagebegeleiders, zeker nu in het curriculum de onderzoekscomponent nadrukkelijker verwerkt is.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Hanzehogeschool Groningen hbo-bachelor Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II   Programma, werkwijze en beslisregels

**Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding.
Hanzehogeschool Groningen. Datum locatiebezoek: 6 oktober 2020.**

Tijd	Gespreksonderwerpen	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)
09.00 - 09.15	Inloop panel	Welkom door <i>Procesbegeleiders visitatie ALO</i>
09.15 - 09.30		
09.30 - 10.15	Ontvangst en positioneren opleiding	<i>Lid College van Bestuur</i> <i>Dean Instituut voor Sportstudies</i> <i>Opleidingsmanager ALO</i>
10.15 - 10.30		
10.30 - 11.45	Onderwijsleeromgeving (docenten)	
	Onderwerp 1: Onderzoekend vermogen	<i>Docent ALO</i> <i>Docent ALO</i>
	Onderwerp 2: Opleidingsdidactiek	<i>Hogeschooldocent ALO</i> <i>Docent ALO</i>
	Onderwerp: Healthy Ageing - Lectoraat	<i>Docent ALO</i> <i>Postdoctoraal onderzoeker</i> <i>Hoofdinstructeur Praktijkonderwijs ALO</i> <i>Voorzitter School Medezeggenschap Raad (SMR)</i>
11.45 - 12.00		
12.00 - 12.45	Eindniveau van de opleiding	<i>Hogeschooldocent ALO, Afstudeercoördinator, Afstudeerbegeleider</i> <i>Docent ALO, Afstudeerbegeleider, Lid Examencommissie</i> <i>Hogeschoolhoofddocent ALO en Sportkunde, Afstudeerbegeleider</i> <i>Lector, Afstudeerbegeleider</i> <i>Docent LO&BSM, Openbaar Onderwijsgroep Groningen, Harens Lyceum, Lid Ontwikkelteam Bewegen & Sport, Lid Werkveldadviescommissie, Alumnus</i> <i>Docent Lichamelijke Opvoeding, Openbaar Onderwijsgroep Groningen, 'Leon van Gelder', Lid Werkveldadviescommissie, Alumna</i> <i>Docent Lichamelijke Opvoeding, Openbaar Onderwijsgroep Groningen, Alumna</i>
12.45 - 13.45		
13.45 - 14.30	Borging	<i>Hogeschooldocent Sportkunde</i> <i>Voorzitter Examencommissie Instituut voor Sportstudies</i>

Tijd	Gespreksonderwerpen	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)
		<i>Docent ALO, Voorzitter Toetscommissie Instituut voor Sportstudies</i> <i>Docent ALO, Lid Examencommissie</i> <i>Docent Sportkunde, Lid Toetscommissie, Lid Examencommissie</i> <i>Docent Sportkunde, Voorzitter Opleidingscommissie Instituut voor Sportstudies</i>
14.30 - 14.45		
14.45 - 15.30	Gesprek met studenten, inclusief korte rondleiding door het Willem-Alexander Sportcentrum	<i>2^e jaar student ALO</i> <i>3^e jaar student ALO</i> <i>4^e jaar student ALO</i> <i>4^e jaar student ALO</i> <i>Lid Opleidingscommissie</i> <i>Afgestudeerd zomer 2020</i>
15.30 - 15.45		
15.45 - 16.15	Open spreekuur	
16.15 - 16.30	Pending issues	<i>Dean Instituut voor Sportstudies, opleidingsmanager en de coördinator Internationalisering.</i> <i>Opleidingsmanager ALO</i>
16.30 - 17.15		
17.15 - 17.30	Terugkoppeling	Opleidingsmanagement, docenten, commissies, studenten, alumni, werkveld
17.30		

In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.'

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reactie.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en NQA. In het verantwoordingsformulier voor de NVAO is de overlap tussen de panels schematisch weergegeven.

Afstemming tussen de deelpanels is geborgd door overlap in de bezetting tussen de deelpanels. De panelleden zijn geïnstrueerd over de inhoud en verloop van de audit. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de auditpanels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'. Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III   Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Overzicht werkveldadviesleden.
- Onderzoeksvisie.
- Kwaliteitshandboek.
- Afstudeerhandleiding.
- Toetsbeleid.
- Lectoraatsevaluatie.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van alle recente eindwerken (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van vijftien studenten de eindwerken bestudeerd. Om privacy redenen zijn de namen van deze afgestudeerden en hun studentnummers niet opgenomen in deze rapportage. Deze zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Op 25 augustus 2020 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de Opleiding tot Leraar van de eerste graad Lichamelijke Opvoeding van de Hanzehogeschool Groningen onder het nummer 009830. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	HBO ALO
----------------------	---------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Mevrouw dr. S.I. de Vries	Voorzitter	Lector Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving en directeur van het kenniscentrum Health Innovation aan De Haagse Hogeschool, copromotor van onderzoeksprojecten op het gebied van jeugd en bewegen bij diverse universiteiten.
De heer dr. M. Slingerland	Lid	Docent en onderzoeker bij Fontys Sporthogeschool.
De heer dr. J. Lucassen	Lid	Senior onderzoeker centrum voor sportonderzoek, Mulier Instituut Utrecht en Kennismanager kenniscentrum KVLO.
Mevrouw B. Martens	Studentlid	Student aan de Lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding van Fontys Eindhoven.
De heer drs. G.W.M.C. Broers	Secretaris	NVAO-getraind secretaris.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl